

Kohanemine, turvatunne ja kuuluvus: Ukraina laste kogemused Eestis

Prof. Karmen Toros

20.11.2026

https://care-iric.org/

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC

Kaks uuringut eri ajahetkel

- 2022: 11 last vanuses 11–16; intervjuud oktoobris–detsembris
- 2025: 10 last vanuses 13–17; intervjuud juunis–augustis

Kaks uuringut

- Toros, K., Kozmenko, O., & Falch-Eriksen, A.(2024). ‘I just want to go home, is what I need’ – Voices of Ukrainian refugee children living in Estonia after fleeing the war. *Children and Youth Services Review*, 107461.
- Toros, K., Kozmenko, O., & Larshina, K. (2026). Resilience and adaptation among Ukrainian refugee children in Estonia: An ecological perspective. *Children & Society*, https://doi.org/10.1111/chso.70132.

Kolm küsimust

Mida näitavad 2022. ja 2025. aasta uuringud Ukraina laste kohanemisest Eestis?

Millised laste tugevused, toimetulekuviisid ja toetavad suhted aitavad neil uues keskkonnas kohaneda?

Mida saame laste kogemustest õppida nende heaolu toetamiseks?

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC

2022: esimesed kuud Eestis

Koduigatsus ja mure Ukrainasse jäänud lähedaste pärast

Keelebarjäär ja hirm tõrjutuse ees

Koolis kohal, kuid sageli passiivse osalejana

Vajadus psühholoogilise toe järele

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC

Toimetulekuviisid

- Muusika, jalutamine, sport ja looduses viibimine
- Meeldivate ja tuttavate tegevustega tegelemine
- Omaette olemine

Kui mul on halb olla, panen lihtsalt muusika mängima või lähen rattaga sõitma.
— Maksym, 13

Sidemete hoidmine Ukrainasse jäänud lähedastega

- Igatsus Ukrainasse jäänud sõprade järele
- Suhtlemine sõpradega video vahendusel
- Varasemate suhete hoidmine uute sõprussuhete kõrval

Ma igatsen väga oma vanu sõpru, aga tänu vanavanematele saadavad nemad mulle videoid ja mina saadan neile videoid. Nii me suhtlemegi.
— Daryna, 14

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC

Iseseisvus igapäevaelus

- Iseseisvalt liikumine uues keskkonnas
- Igapäevaste tegevustega ise hakkamasaamine
- Uute olukordadega toimetulek

See oli minu esimene reis Leetu. Olin natuke mures, aga kõik läks hästi. [...] Ma arvan, et ilma vanemateta on isegi kuidagi lihtsam.
— Anna, 13

Alguses käisime paar korda emaga koos, et teekond selgeks saada. [...] Kolmandast korrast alates käisin juba ise trennis.
— Oleksandr, 13

Perekonna toetus

- Vanemate poole pöördumine raskuste korral
- Igapäevaste probleemide ühine lahendamine
- Koos aja veetmine ja tuttavate tegevuste jätkamine

Kui koolis tekib raskusi, näiteks matemaatikaga, siis lähen isa juurde ja lahendame selle koos, püüame koos aru saada.
— Oleksandr, 13

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC

Koolis osalemine ja kuuluvustunne

- 2022: keelebarjäär piiras laste aktiivset osalemist õppetöös
- 2025: keeleoskuse paranemine toetas õppimist; koolivahetus võimaldas ühel lapsel luua paremaid suhteid klassikaaslastega

Seal [koolis] on kõik palju parem. Suhtlen klassikaaslastega rohkem ja üldiselt on kõik palju-palju parem
— Nadia, 14

Sõprussuhted ja nende tähendus laste toimetulekus

- Sõpradega suhtlemine ja ühised tegevused
- Uute sõprussuhete kujunemine Eestis
- Üksildus ja raskused sõprussuhete loomisel

Olin kogu aeg kodus, mul polnud kellegagi rääkida, käisin vaevu väljas. [...] Kui siia tulin, tundsin end väga üksildasena. Kolimise tõttu [Eestisse] kaotasin peaaegu kõik oma sõbrad [...] Hakkasin ühe tüdrukuga suhtlema ja suhtleme temaga siiani
— Maria, 17

Huvitegevus ja kuulumine kogukonda

- Ukrainas alustatud huvitegevuse jätkamine Eestis
- Uutes huvitegevustes ja kultuurisündmustes osalemine
- Suhted Ukraina ja Eesti eakaaslastega
- Ukraina keele ja kultuuriga seotud tegevustes osalemine

Käin teatris näitlemist õppimas. Tantsin Ukraina rühmas. [...] Käin ka pühapäevakoolis, kus laulame, õpime ukraina keelt ja meisterdame [...]
— Viktorya, 13

Tulevikuplaanid, lootus ja kodutunne

- Unistused ja edasised plaanid
- Lootus sõja lõppemisele ja rahulikule tulevikule
- Uued võimalused siin, kuid ka koduigatsus ja kaotustunne

Eesti ei ole minu kodumaa. Mul on tunne, nagu polekski kodu.
— Maria, 17

Lapse kohanemist toetavad ressursid

LAPS	PERE	KOOL JA KOGUKOND
isiklikud tugevused, toimetulekuviisid, iseseisvus ja lootus tulevikuks	lähedased suhted, igapäevane tugi ja ühised tegevused	sõprussuhted, õpetajate tugi, osalemisvõimalused ja kuuluvustunne

Mida vajavad lapsed kohanemise toetamiseks?

Laste muutuvatele vajadustele vastav pikaajaline tugi

Kultuurilise järjepidevuse hoidmine

Huvitegevuse kättesaadavus

Kaasav koolikeskkond

Aitäh!

TALLINNA ÜLIKOOL

CIRIC